

n° 2999

12-2-37

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: ARAGÓ, 290 TEL. 23994

V I N T I - I - C I N C C È N T I M S

—He sentit poum!, poum!, poum!
 —I què?
 —Res: quatre que feien olla.

E F E M E R I D E S

16 FEBRER DEL 1936: VICTORIA DEL FRONT POPULAR

Les eleccions d'abril del 1937, varen enderrocar la monarquia, podrida fins el cor de la seva soca pestilent. Les del juny del mateix any, reblaren la victòria inicial i obriren el camí a una legislació constituent, efcaç i constructiva. Però els esdeveniments que subsequen, hàbilment manipulats pels tèrbols enemics del poble, que va escombrar la jove República, sembraren un seguit de discòrdies que tingueren com a resultat, que pel novembre del 33, una exigua minoria d'ambiciosos, de jesuïtes i de terratinents, encertés a mobilitzar prou efectius per a falsejar a les urnes l'autèntica voluntat del poble d'Espanya. La tebior republicana dels conversos tipus Alcalà Zamora; la inquieta jeia d'agrupacions esperançadores com el radical-socialisme; la moral de proxeneta del nefast Lerroux; la dispersió fratricida de grups com Esquerra Republicana de Catalunya, ferida per una escissió en el moment crític, tot això afa-

vorit per una sembrada de diners i de matalassos i el joc descarat de tots els ressorts opressius de pobres, feren el vergonyós miracle —oprobios i maligne com tot allò que engendren els jesuïtes— d'aconseguir amb una minoria global de vots la majoria absoluta a unes Corts legislatives, cridades a destruir tota l'obra del primer bienni.

El jesuïta Herrera, inspirador de «El Debate», home de confiança, del rata Rati, —jesuïta amb tiara papal— va aconseguir el seu primer èxit de gran envergadura. I a través del seu mascaró Gil Robles, el polític més buit, més estarrufat i més autènticament imbècil —només cal veure-li la cara—, va ensenyorir-se de la direcció de la política, maldant decididament per embarrancar la nau de la República. Ajudaren a farcir aquest infame programa, la cupiditat insaciable dels radicals, la prehistòrica mentalitat de les momificades de caire melquiadista, la fatxenderia monàr-

quico-militar, la superbia inintel·ligent dels Anguera de Sojo o la trapperia caciquil dels Portela... De tot hi va haver en aquella etapa de govern, etapa tan inmundada que va poguer simbolitzar-se en les facèries de Gripau de Samper.

Catalunya, (Estatut) Socialisme (Llei de termes municipals); Justícia Social (Reforma Agrària), tot va ésser lícit de trepitjar-ho i malmetre-ho. I la prostitució de tot un partit, el radical, amb la traïdoria a Catalunya de la damnada xurma lliguera, provocaren l'explosió del 6 d'octubre, que hauria pogut ésser triomfal i fou catastròfica per l'actuació personal d'un agent provocador al lloc de màxima responsabilitat...

Engullonament de Catalunya, martirologi dels treballadors del camp, captiveri de tots els polítics dignes. Els espaventables crims d'Astúries, mort de Sirval, extermini en massa d'obriers pel tigre Doval i els seus sequaços. Trenta mil homes honrats podrint-se a les presons i als vaixells-ergàstules!... I, entretant, l'eufòria lerrouxista els rellotges de Strauss, els blats de Castella, l'arroç de Samper, l'Straperlo», infamant com una marca de foc!...

Tot això era massa repugnant per a que durés sempre. Calia escumbar-ho. I el poble va fer-ho, en constituir el Front Popular, triomfador del 16 de febrer. Tothom hi va ésser, àdhuc molts apolítics, i molts indiferents. I la reacció fou batuda, desfeta.

El 16 de febrer, però, va deixar en peu dues incògnites. L'actitud futura dels reaccionaris vençuts i la dels sectors que l'endemà de la victòria ja parlaven de trencar el Front. El primer interrogant ja van contestar-lo els militars que a les sis del matí del 19 de juliol subsegüent ja havien assassinat multitud de persones. El segon, resta en peu i ja veurem què contestarà.

—I tu que estàs bo no penses retornar al front?

—No. Jo em quedaré perquè els cambrers puguin guanyar-se la vida.

l'Esquella

El Sanxo Pansa... de Màlaga

DE LA TORRATXA

NÚM. 2999 - A. LXI

E D I T O R I A L

Un dels problemes que crea una guerra civil al front i a la reraguarda és el dels proveïments. Una guerra exigeix una política orgànica en aquest sentit vital. Els lluitadors del front han de posseir els elements de nutrició necessaris perquè la seva energia física pugui mantenir-se en una proporció semblant o idèntica a la seva energia espiritual i moral. Els ciutadans que són a reraguarda i que han de concentrar els seus esforços per a guanyar la guerra, necessiten igualment posseir l'aliment substancial, sense que això vulgui dir, naturalment, que puguin oblidar que les circumstàncies imposen unes restriccions determinades.

Tothom està obligat, doncs, a fer sacrificis i tothom està obligat també a recolzar, moralment i materialment, els organismes de Govern que són, en definitiva, els responsables en la direcció de la guerra i de la reraguarda. Aquesta missió dels Governats és prou delicada i requereix prou atenció perquè els ciutadans puguin arribar a perdre el sentit de responsabilitat i deixin de prestar-li la necessària assistència.

Aquesta assistència ha d'imposar-

se en tots els ordres. I un d'aquests ordres és el del proveïment del front i de la reraguarda. Això vol dir que s'han de donar les màximes facilitats—arribant, si cal al sacrifici, perquè els governants—realitzin el seu comès.

Són tanmateix concedides aquestes facilitats màximes que exigeix el moment actual? Mentiríem si contestàvem afirmativament. Hi ha algú que no s'ha donat compte encara—després de sis mesos i mig de guerra!—de la responsabilitat dels seus actes; hi ha algú que no ha apreciat encara que el perill no parteix únicament dels militants o simpatitzants del feixisme, sinó de la indisciplina i de la irreflexió; hi ha algú que ha arribat a creure que la guerra era cosa de joguina i no calia capficar-s'hi massa; hi ha algú que ha pogut suposar que amb la guerra podien crear-se interessos particulars, enlloc de sacrificar-se—com han de sacrificar-se—els interessos adquirits.

Els qui, indubtablement, estan en aquest lamentable error són aquells que posen inconvenients a la tramesa de queviures al front i a la reraguarda; que impossibiliten la

seva provisió; que obstaculitzen el seu trasllat d'una banda a l'altra; que sacrifiquen el proveïment de la ciutat a canvi del proveïment d'uns «quants».

Tota acció entorpidora en matèria de proveïments és una acció contrarrevolucionària. Per tant, no pot persistir-hi ningú que tingui almenys una noció lleugera de la seva responsabilitat i que senti—només que sigui una mica—l'afany de guanyar la guerra. La vida de la ciutat, que ja sofreix prou amb l'inquietud que produeix una lluita com la que està entaulada a Espanya, i que ja soporta amb adequada serenitat les privacions que aquella lluita comporta, no pot viure, de cap manera, amb aquesta altra inquietud que li provoquen els elements que fan desaparèixer els camions de queviures amb la mateixa facilitat que els prestidigitadors fan desaparèixer un duro de les seves mans. Però si els prestidigitadors actuen en una pista de circ, els requisadors de queviures lluiten en un terreny que ha estat regat amb la generosa sang de la joventut antifeixista...

Missió de la Joventut

És possible que no tothom compregui d'una manera clara la meua intenció si expresso el convenciment que tenim la sort de viure un gran moment, una bella època, el sol fet de pertànyer a la qual ens hauria d'omplir d'orgull.

Em dirigeixo principalment als joves, segur que em comprendran més profundament i millor. Naturalment que totes les grans empreses requereixen un gran esforç, i l'esforç d'aquesta que bastim amb la sang del nostre poble, ha d'ésser fet a base de sacrificis i de renunciaments; però el premi serà immens: ésser els pioners d'una nova era, els campions de la llibertat!

No sempre la història és tan generosa amb la joventut oferint-li, com ara, l'oportunitat de viure—i morir-hi, si cal—una epopeia com la de la nostra guerra. Podem alçar-nos d'entre les cendres d'una societat caduca i fer sentir la nostra veu i la nostra força.

Sovint, generacions senceres de joves han estat brutalment sacrificades a la voracitat de generals i emperadors, víctimes del codi moral capitalista, basat en el sacrifici

de molts a profit d'uns quants. Ara això no serà, podem fer que no sigui possible *mai més*.

Ens espera l'Exèrcit Popular, en el qual la llibertat del món té posada l'esperança. Tenim reservat un lloc d'honor entre les fileres d'herois que escriuràn amb la seva gesta les pàgines decisives de la història contemporània. Podríem renunciar-hi? No ens avergonyiria profundament seguir alimentant amb la nostra presència parasitària els casinets intrigaires d'una desballestada reraguarda? Per als homes, els *homes* veritables, que tenen la virilitat a l'esperit i a la matèria, la resposta només pot ésser una: menyspreu absolut per als covards que cerquin de protegir la seva videta miserable inventant pretesos «serveis civils» de reraguarda.

Ingressem, doncs, a l'Exèrcit del poble, acceptem-ne la fèrria disciplina i preparem-nos per donar a la nostra vida una destinació sublim. Però fem-ho amb la màxima austeritat, seguint les consignes responsables, procurant defugir el ridícul d'aquests infeliços mani-

quins que, d'antuvi, s'equipen amb una gorra «Durruti» i una caçadora de pell, un mocador estampat amb un «cromo» de la revolució, grans botes de pell i pantalons militars, i que finalment es procuren una pistoleta o un enorme ganivet d'escorxadador i passen la seva vida pels carrers de la ciutat, tan lluny del front com sigui possible, arrapats al seu caríssim «rol» de fatxendes de cafès, de cabarets i de prostíbuls.

Si no temés trencar una disciplina a la qual ens devem per damunt de tot, gairebé diria que la missió inicial de la joventut, abans d'incorporar-se al front, seria la d'acabar amb aquesta raça de ninotets lamentables, gèrmen de totes les intemperàncies i tots els desordres, escola d'incontrolats i d'espies, origen de tota la colla de vergonyes que han fet possible aquesta reraguarda desarticulada, que ha posat en perill diverses vegades l'esforç heroic dels milicians autèntics, que amb les dents apretades i el cor encès, han clavats a tots els fronts els unglots dels feixistes patibularis..

GAELI

AL MILICIA «DE QUOTA»

—Perquè ho sàpigues, a la reraguarda fins les gallines donen profit.

Màlaga ens farà guanyar la guerra

La caiguda de l'heroica ciutat andalusa, ha tingut la virtut de desvetllar la consciència popular vers l'únic que ens farà guanyar la guerra: anar a la formació de l'Exèrcit popular.

Al dia següent de confirmar-se la dolorosa notícia, nombroses manifestacions populars a Barcelona, Sabadell, Badalona i gairebé a tots els pobles de Catalunya es llençaren al carrer amb pancartes alusives a la pèrdua de Màlaga, demanant i exigint als Governos legítims d'Espanya i Catalunya la mobilització immediata de tots els homes útils per la guerra.

Ja era hora que el poble reaccionés; ja era hora d'acabar amb la frivolitat de la nostra reraguarda; ja era hora que els senyorets i els ganduls de sempre, convertits en paràsits de la Revolució, no fessin escarni dels històrics moments que vivim. Prou cues de gent jove i útil davant els cinemes, prou «music-

halls» plens de milicians de reraguarda i emboscats, prou partits de futbol on el cretinisme crida, insulta i es baralla per un gol de més o de menys.

I tot això ha passat mentre els millors fills del poble aturaven les embestides de l'enemic, mentre l'heroic i conscient proletariat ofrenava la seva generosa sang a la causa eterna de la Llibertat!!

Doncs bé, ja s'ha acabat!

La nit del dimecres, les dues centrals sindicals reunides al Palau de la Generalitat acordaren proposar al Govern de Catalunya la immediata mobilització general i el comandament únic.

S'han acabat les maniobres dels elements provocadors infiltrats en ambdues sindicals. S'han acabat els facciosos sembradors de la discòrdia entre els treballadors.

U. G. T. i C. N. T. representant al proletariat espanyol davant el Govern han donat al feixisme el cop definitiu.

VIBRACIONS

Cada ciutadà antifeixista ha de fiar al seu esperit de sacrifici l'allunyament definitiu del perill que ens amenaça. No ens refiem del que hàgin de fer els altres! Ha arribat l'hora en que tothom haurà de fer l'aportació del seu esforç.

★

Si algú havia somniat que la llibertat podia conquerir-se al preu de la sang dels altres, és hora que aquest «algú» desperti.

Som tots i cada un de nosaltres els que hem d'aconseguir, deixant en penyora la vida si cal, l'esclafament d'aquests animals inferiors que rabegen la seva infàmia sobre la carn proletària de Màlaga.

★

Els obusos feixistes taquen ja la puresa de les nostres costes, i no obstant encara vivim absents de la tragèdia que ens amenaça. Molts ciutadans segueixen en la premsa les incidències de la guerra com si es tractés d'una cosa llunyana, amb una mica més d'interès que el que li mereixia el sacrifici d'Abissínia per Itàlia o la guerra del Chaco. Reaccionem! Si no logrem sacsejar l'abúlia de la reraguarda, el feixisme destruirà les nostres llars amb les seves potes.

★

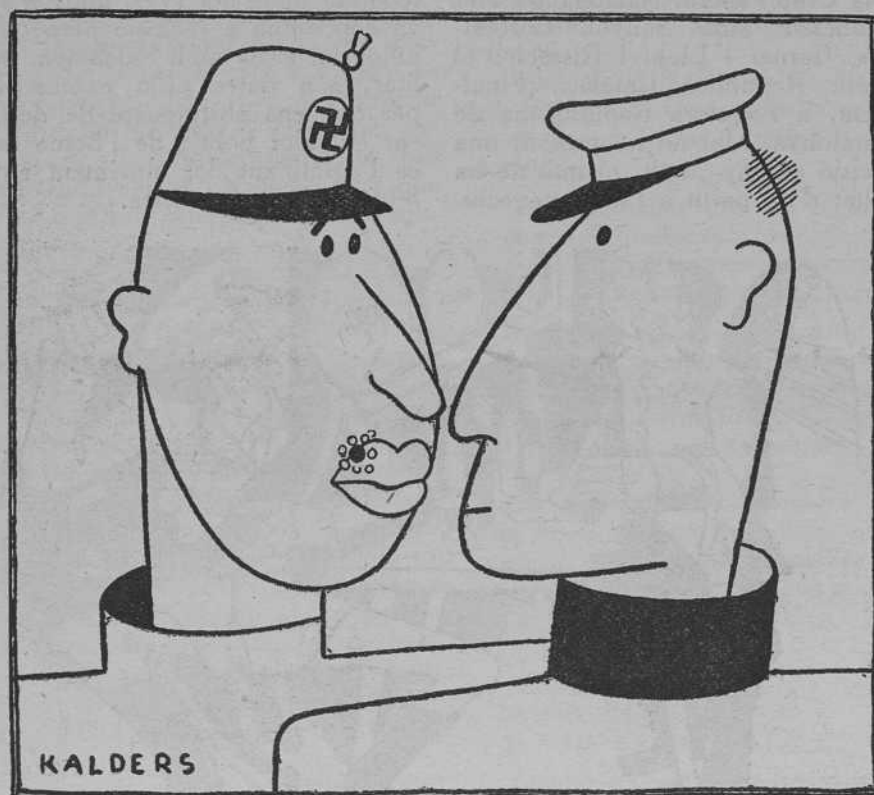
A tots aquells que durant aquests mesos de guerra han palesat llur afany de superació criticant implacablement l'obra del Govern de la Generalitat, se'ls presenta ara l'oportunitat de fer més extensa llur bona voluntat. L'Exèrcit de la llibertat els espera!

★

Homes o grups, organismes o personatges, per alts que siguin i per cara que cotitzin llur importància, han d'ésser tractats com a bèsties faccioses si s'oposen, indirectament o directa, al compliment d'un sol decret de la Generalitat.

★

Aquests ciutadans que es passen hores fent cua davant dels cinemes i teatres: podrien sostenir la mirada de les dones i infants de les ciutats martiritzades per la guerra?

KALDERS

LA PANSA DE MALAGA

—De totes maneres, em fa l'efecte que se m'insdigestarà.

HOMES DE

Si en morir Francesc Macià haguéssim previst l'actual moviment contra el feixisme—conseqüència de la subversió militarista—i ens haguéssim disposat a posar a la Presidència de la Generalitat un home prou capaç per a fer front a aquest moviment, no hauríem trobat en els rengles de la democràcia catalana militant, més que un home: Lluís Companys. Els moments—desembre del 1933—en què Francesc Macià ens deixà per sempre, eren, certament, uns moments difícils. Havien passat les eleccions de novembre i els enemics de la República es disposaven, amb la seva tàctica sinuosa, a introduir-se en els seus organismes essencials. Es a dir: el moviment actual d'Espanya no es podia preveure en la magnitud que s'ha produït, però, no obstant, podia presumir-se aleshores l'inici d'una etapa plena de dificultats per a la democràcia. Ja que a la direcció de l'Estat hi havia un home lliurat a la defensa d'uns principis religiosos—portats a l'extrem del fanatisme—i deixava de banda l'objectiu essencial de la seva alta missió, calia que a la direcció de Catalunya hi anés un home lleial, enèrgic, intelligent i, sobretot, amb un gran esperit de sacrifici. Per això, el Parlament català fou clarivident en assenyalar Lluís Companys com a successor de Francesc Macià.

La vida política de Lluís Companys és un rosari d'afanys, de sacrificis i de lluites per la llibertat. Si l'anàlitzem a partir de la fundació de l'Escola Republicana, observarem que sempre, absolutament sempre, l'actual President de Catalunya, ha complert el deure que li imposaven les seves conviccions ideològiques. I és que Lluís Companys ha estat un home que les ha portat arrelades a l'ànima, i qualsevol claudicació li hauria produït el mateix efecte que produeixen les ferides en la carn viva. Ha preferit mil vegades l'empresonament, l'exili i el perill d'una mort inevitable, a la defecció. Ja l'any 1909 fou detingut per haver lluitat al carrer amb motiu de la Setmana tràgica. L'any 1917, essent regidor del nostre Ajuntament, participà en els històrics esdeveniments i va ésser conduït, com a detingut, a bord del vaixell «Alvaro de Bazan». (Els càrrecs públics no eren obsta-

LLUIS COMPANYS

cle, sino al contrari, perquè Lluís Companys lluités d'una manera activa al carrer) l'any 1919, fou traslladat, amb destacats militants republicans i obrers, al castell de la Mola de Maó. Durant la dictadura va ésser detingut més d'una dotzena de vegades...

La seva línia política no assenyala tampoc cap vacil·lació. Lluís Companys ha estat republicà des del primer moment de la seva actuació. Ha militat a «Unió Republicana» acabdillat per Salmeron; a la Unió Federal Nacionalista Republicana, amb Sunyol, Coromines, Carner i Lluhí i Rissech; al Partit Republicà Català... Finalment, a Esquerra Republicana de Catalunya. Mai no ha produït una escisió en cap partit, ni mai no ha saltat d'un partit a l'altre per sim-

LA REVOLUCIO

ples conveniències personals. Deixà de militar a Unió Republicana, perquè morí el seu líder Salmeron; deixà d'actuar a la U. F. N. E. perquè aquesta desaparegué; deixà de pertànyer al Partit Republicà Català perquè va deixar d'existir en crear-se Esquerra Republicana.

Però Lluís Companys no ha estat un simple militant. S'ha esforçat tothora en la missió activa. Poden respondre, si més no—apart de les conspiracions i les persecucions—les seves campanyes a «La Publicidad» i a «La Lucha», i les seves campanyes agràries que conduïren a la fundació de la Unió de Rabassaires.

El 14 d'abril proclamà la República a l'Ajuntament de Barcelona. Ha estat regidor, diputat, President del Parlament català, ministre. Ara és President de la Generalitat. De la seva exaltació a la més alta magistratura de Catalunya ençà ha mostrat el seu temperament i el seu esperit de sacrifici per l'ideal. Juny del 1934—amb el plet dels Contractes de Conreu; octubre del 1934, amb la proclamació d'Estat Català en la República federal; maig del 1935, amb la seva condemna a reclusió perpètua; juliol del 1936, amb l'alçament militar, són dates prou expressives per què ens abstinguem de destacar el valor polític de l'home que és l'aglutinant del moviment anti-feixista de casa nostra.

UN MALAGA DEL RHIN

—Em sembla que aquest Màlaga em farà mal.

«González Byass, el vino de los héroes! Coñac Domecq, el licor de los valientes!»

Aquests dos anuncis cridats des de Ràdio Sevilla precedeixen totes les nits a la diguem-ne «charla» del Queipo de Llano.

Són tot un símbol aquests dos anuncis, simbolisme del general embriac, del senyorisme, de la «juerga» flamenca i baralla de taverna, simbolisme de tot el podrit i decadent simbolisme de la gran tragèdia d'Andalusia.

Qui, millor que el Queipo, podia simbolitzar l'estultícia i la brutalitat contra el proletariat andalús?

Una mirada retrospectiva ens posarà en antecedents d'aquest individu.

La fantasia popular va atribuir-li una personalitat de militar republicà. Però el seu pressupost republicanisme era només despit contra el seu ex-amic Primo de Rivera. Vells companys, Queipo i Primo, d'embriaguesa i d'escàndol de prostíbul, els dos generals eren també carn i ungla quan es tractava d'intervenir en estranys negocis del Pressupost. El Marroc va ésser pel Queipo, protegit per Primo de Rivera, una mina inesgotable.

Però, ai!, que un dia aquest cridaner d'heroicitats va afanyar-se una mica massa donant l'espalla als moros d'Abd-el-Krim. Va anar més depressa del que marquen les ordenances. Així ho va apreciar Primo de Rivera i li va formar expedient. L'informe va ésser tan desfavorable al pobre Queipo que fou destituït («per manca de virilitat»).

Des d'aquest instant «El Cazalla» va descobrir en ell, fortament arrelat, un profund sentiment republicà. I va dedicar-se a conspirador.

Els republicans de bona fe el comprometeren en alguns moviments contra la dictadura, però ell no creia mai arribat el moment oportú; sempre sorgia una dificultat insuperable que l'impedia de llençar-se al carrer. Tota la seva audàcia consistia en cridar contra el règim des dels «cuartos de banderas», la qual cosa, no obstant, no li privava d'implorar a Primo de Rivera perquè el reposés al seu antic càrrec.

Quan la revolta a Cuatro Vientos els republicans se l'emportaren a l'aeròdrom gairebé violentament, però només de sentir el canoneig

EL NOSTRE FITXER

EX-GENERAL QUEIPO DE LLANO (A) «EL CAZALLA»

que feien des de l'Escola de Tir, l'home va fugir una vegada més, no parant-se fins a París. Els refugiats d'allí havien d'escoltar cada dia que ell era un socialista, i àdhuc comunista, la qual cosa no el privava de declarar-se també republicà demòcrata, que trobava compatible amb el cultiu d'un cert sentiment religiós. Sovint declarava que havia de fer-se una gran estossinada de frares, capellans i monges. Era, en fi, un terrible revolucionari.

Proclamada la República, va ésser entrevistat, i poc més o menys el seu programa republicà era aquest.

- 1er. Afusellar tots els bisbes.
- 2on. Afusellar tots els capellans.
- 3er. Afusellar tots els frares.
- 4rt. Afusellar totes les monges.

Després d'això l'anomenaren cap de la Casa militar del Nicet. Però va ésser tan indiscret, tan baladrer i tan poca solta durant l'exercici del seu càrrec, que no trigaren gaire en destituïr-lo.

Aleshores va comprendre que mai no havia estat socialista, ni comunista. També va reconèixer que no era demòcrata, i trobava que estimava molt:

- A tots els bisbes.
- A tots els capellans.
- A tots els frares.
- A totes les monges.

També va comprendre que Espanya només podia salvar-la un home: don Alexandre Lerroux i García. En aquestes condicions

psicològiques el va trobar el triomf electoral del Front Popular.

La facció el va captar per al moviment amb l'únic argument convincent per al Queipo: dient-li que no costaria gaire reduir la República amb un «pronunciamiento». El seu co-sogre va acabar de decidir-lo. O sigui, que el feixisme li ha donat el lloc més adequat. Per un embriac i un cridaner, res millor que les caves de Byass i Domecq i el micròfon groller de la facció.

ALMOND

TREBALLADORS!

Volen convertir la nostra pàtria en una colònia dels feixismes italià i alemany.

L'esclavatge i la fam serien el nostre esdevenidor.

Ens portarien a una guerra mundial contra les democràcies i nosaltres seriem la carn de canó que faria de suport a la classe privilegiada.

Evitem aquesta possible tragèdia!

Tots els treballadors units contra l'enemic comú!

Tots els treballadors units sota la disciplina

de l'Exèrcit Popular

REPORTATGES

Continuem l'excursió —iniciada la setmana passada— entre els papers vells vinguts a les nostres mans. Cal, abans de tirar al dret, que fem un advertiment interessant respecte la solvència dels nostres documents. Tots ells procedeixen de registres policíacs practicats a cases de gent facciosa. Però malgrat la procedència hem d'abstenir-nos de donar noms. Sense voler, entorpiríem la marxa de posteriors gestions. El lector, doncs, en farà l'obsequi de no dubtar de l'autenticitat dels nostres documents i de comprendre, amb nosaltres, la necessitat de silenciar noms i dades massives concretes.

Tenim al nostre poder —i a la disposició del lector curiós— una carta magnífica. Ve a ésser el col·fó al nostre reportatge anterior (1). La lletra és mecanografiada. Porta un membret de «El Gobernador Militar de Barcelona». Diu:

«Barcelona, 30 de julio de 1925.

Señor Don (ometem el nom i cognoms):

Mi querido Coronel y amigo: El

(1) Vegi's L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, número 2.998.

Capitán General después de conceder su absoluta aprobación a las prevenciones reservadas que tuve el gusto de entregarle el día 27 del corriente me recomienda que en las conferencias de oficiales y encargados de desvirtuar las patrañas separatistas se tenga en cuenta que la persuasión y el convencimiento de los oyentes da excelente resultado; pero la imposición del propio criterio, si no convence, surte efectos contrarios. Recomienda nuestro General que no se empleen frases fuertes ni tonos despectivos o agresivos; relato imparcial de los hechos históricos bien escogidos no predisponen en contra y es semilla que fructifica.

»Y como tan importantes recomendaciones completan lo consignado en la prevención novena de aquellas normas de conducta, tengo el gusto de comunicárselas para que sean tenidas muy en cuenta.

»Se reitera su afmo. amigo y compañero,

»q. e. s. m.»

Si bé la signatura no és il·legible, ens abstenim de reportar-la.

Les relacions comercials catalano-militars, durant la Dictadura.

El Coronel que va rebre la lletra anterior en va escriure una, en una ocasió, i fou una lletra de gran eloqüència. Almenys ara, en llegir-la, hi trobeu entre ratlles un significat importantíssim. La lletra, que en reproduïm mitja en fotogratat, diu el següent:

«Barcelona, 15 de marzo de 1926.

»Señor Don Joaquín Rubió.

»Rambla de Cataluña, 48.

»Distinguido señor: Este 4.º Regimiento de Sanidad militar recibió de la casa que usted dirige un anuncio escrito en catalán agradeciéndole su fina atención y devolviéndolo ya que esta unidad de la cual soy jefe no puede aceptar ni recibir más correspondencia en terreno oficial ni particular que la escrita en la lengua reconocida como oficial en España a cuya nación como provincia pertenece esta de Barcelona y al amparo de la cual ejerce usted su industria.

»Se reitera con la más afectuosa consideración affmo. s. s.

»q. b. s. m.

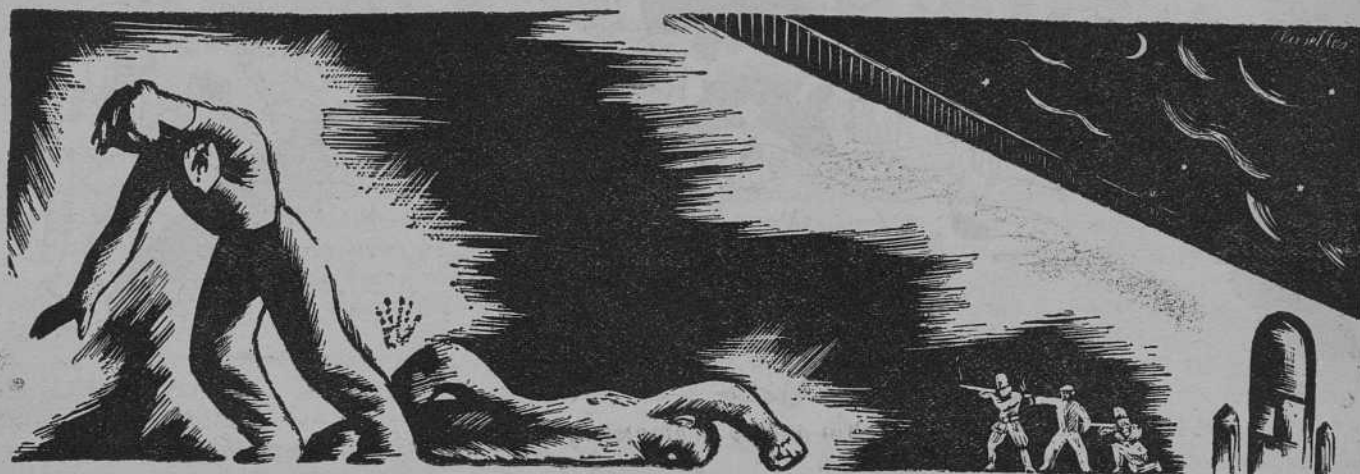
La signa el coronel del qual parlàvem. El nostre lector endevinarà a través d'ambdues lletres —veritables horrors de sintaxi— un paral·lel notable. A ambdues cartes palpita entre ratlles un odi baixíssim contra Catalunya. En aquella època se'ns atacava a nosaltres, com avui és atacat el poble. És l'odi de casta.

Adhuc el to és semblant en ambdós documents. Una ironia sarcàstica hi fluctua entre rengles. És aquesta ironia la que fa dir «para que sean tenidas muy en cuenta» en la primera i «al amparo de la cual tjerce usted su industria», en la segona. És el mateix to dels pronunciaments. I és el mateix estil que avui retrobem en els discursos

Barcelona 15 de Marzo 1926
 Señor Don Joaquín Rubió.
 Rambla de Cataluña 48
 Distinguido señor: Este 4.º Regimiento de Sanidad Militar recibió de la casa que Ud. dirige un anuncio escrito en catalán agradeciéndole su fina atención y devolviéndolo ya que esta Unidad de la cual soy Jefe no puede aceptar ni recibir más co-

Facsimil d'una lletra esmentada en aquest reportatge.

RETROSPECTIUS

de l'eternament embriac Queipo de Llano i en els comunicats de guerra facciosos.

Confidències

Seguim el nostre viatge a través dels papers vells. Com que no hem traçat itinerari previ, fem uns salts cronològics extraordinaris.

Ens allunyem de l'ordre de calendari, però ens mantenim en el de persecució de catalanisme, persecució del poble, persecució dels qui «no hem estat res» de «La Internacional», persecució sempre aferrisada, que no coneix límits de decòrum ni d'ètica.

Entrem al capítol de confidències. Llegiu si us plaç, aquesta carta:

«Sometent de Barcelona

»Districte III

»Según confidencias recibidas, en la calle de Poniente (no se precisa el número), se reúnen diariamente en un piso varios anarquistas.

»El piso en cuestión lo habita para su cuidado una prostituta».

Hi ha un segell sarcàstic que diu:

«Pau, pau i sempre pau».

Planyem els pobres anarquistas. Ja sabem la sort —no gosem dir-ne sort— que els espera.

La vil delació —simplícissima en

la seva enormitat—donava resultats ràpids i contundents. Llegiu, si no.

Llei de fugues

La més diabòlica invenció de la partida de brètols conseqüents capitanejada i patrocinada per Severiano Martínez Anido: Llei de fugues!

Fou el procediment més límpid dels esbirros. Quants obrers caigueren assassinats per l'espalla? Qui haurà portat aquest compte sinistre?

Als arxius oficials quedava un balanç dels assassinats. Cru «oficialíssim»:

Individuos muertos por intentar fugarse cuando eran conducidos a la cárcel.

«Domingo Rivas Tejedor; Ricardo Pi Bayarri: detenidos el día del entierro del señor Espejo, por haberse hecho sospechosos a una pareja de Seguridad; después de ofrecer resistencia, pudieron ser detenidos encontrándoseles pistolas «Star» dispuestas para disparar. Al ser conducidos por la noche a la cárcel, fueron muertos por intentar fugarse».

Cada matinada es vessava sang d'obrer. Cada matinada hi havia treballadors «que intentaven fugarse».

Que pueril, l'excusa!

Però com, d'identificada amb la mentalitat d'«Ells»!

A. A.-G.

Tenim preparats una sèrie de reportatges, presentats d'una manera viva i punyent, que posaran al descobert la baixesa moral d'aquest equip de salvatges que pretenen lluitar en nom de la civilització i de l'ordre. La col·lecció d'aquests treballs constituirà un document d'acusació irrefutable, evidenciador de qui són i com són els personatges i les institucions que aprofita el feixisme mundial per fer prosperar les seves apetències.

La posició de Trotsky o una avançadeta del feixisme

A CAU D'ORELLA

Un dels escriptors antifeixistes més assenyalats en l'hora actual és un home tan extraordinàriament modest que ens guardarem prou d'escriure ací el seu nom, si no volem tenir-hi una qüestió personal.

En els temps actuals la modestia no es pas una de les túniques que més es porten. Per això quan topem amb un exemplar d'aquesta virtut raríssima, ens escau de recullir-lo i provocar l'emulació amb l'exemple.

És així, com sense esmentar l'interessat pel seu nom i cognom us direm que en certa ocasió li fou encomanat per la superioritat d'un organisme polític, reestructuració d'un plà per a l'execució de determinades mesures.

L'home s'hi va lluir. Va imaginar un rengle d'aspectes del problema a resoldre. Va meditar-hi llargament i després va elaborar amb tota cura un gràfic explicatiu, on comptaven, admirablement destriats, els distints objectius, llurs enllaços, els mètodes de resoldre cada problema, qui i com era l'encarregat de fer-ho, per quin procediment i amb quin cost, etc., etc.

I el bó del cas és que el gràfic preveia la intervenció de moltes persones a cadascuna de les quals assignava el lloc més indicat. L'únic nom que no figurava enlloc, ni per un mal dimoni, era el del propi autor del gràfic i del projecte.

—M'està molt bé—digué el seu cap polític.—¿Però i vós, quin paper us adjudiqueu en tot això?

—Jo—va fer l'interessat—em reservo la funció de «primera pedra». Aquella que hom colga sota el monument i mai més no la veu ningú.

**

Quan va instaurar-se la llei del divorci, foren molts els que la varen acollir com una mena de Festa Major. Tot allò que és nou s'emporta l'atenció i les preferències dels badocs cent per cent que tan abundan en les nostres latituds. D'aquesta manera va arribar-se a establir una mena de record, «challenge o handicap», entre els matrimonis embastats amb agulles. Pel sol fet de conèixer una cosa nova, les parelles acudien a divorciar-se com aquell que comença en un ball de «mi-carème». La inconsciència i la manca de preparació malmetien així una reforma transcendental, digne de millor atenció.

Dies hi hagué que els aspirants a divorciats no capigueren a les oficines. Es registrà una mena de febre de desaparellament, generalment seguida d'aparellaments nous. A vegades eren els mateixos divorciats els que tornaven a unir-se, donant per fracassat llur assaig. També n'hi hagué que arribaren a celebrar el divorci com si fos un casament, amb xèflis i tot...

Aquesta inconsciència, que converteix fum comic els avenços de la Revolució, sembla que va en camí de reproduir-se en el cas dels flamants Consells d'Empresa, elegits

suara en multitud de fàbriques. A molts dels companys que els formen, la importantíssima reestructuració de l'ordre econòmic els ve de nou com a un casat malcontent la possibilitat de divorciar-se. I no tots els elegits estan a l'alçada de la seva missió.

Així, de la mateixa manera que sovint acut al jutjat una parella demanant que sigui anulada llur sentència de divorci, al cap de poques hores de dictada, també hi ha consells que en portar cinc dies actuant, es barallen i volen dimitir en plè, pertorbant la bona marxa de la reforma.

Això obliga als funcionaris del departament de collectivitzacions a picar-los una mica els dits, emprant el to d'un mestre que amonesta a alumnes repatants. Convé, en bé de tots, que el poble es capaciti i sàpiga fer, conscientment de les seves conquestes, sense tiquis-miquis ni rebequeries.

**

La Torrassa és un barri d'Hospitalet que, geogràficament pertany al Barcelonès, però espiritualment no sabem on pertany.

No sospitàvem que a tan curta distància de Barcelona l'ésser català constituís una mena d'excepció. Però és així. A la Torrassa, hi ha un barri on només una família és catalana. I els habitants de l'indret, per anomenar els seus components, els diuen «dos catalanes».

Realment la geografia té sorpreses.

El NOSTRE PA ESPIRITUAL de cada DIA

Provarem de fer l'excursioneta a través de les ràdios faccioses. Necessitem el nostre pa espiritual per a poder fer córrer, demà, força rumors. Som-hi? Heus ací Ràdio Milano:

«La corrente vi deve essere abbastanza forte. La prova estare in ogni punto importanti, de sufficiente spessore: Gli italiani abandonne la peninzulla romana a raggio fetto. Non vade a l'estero. Vade in nostra Magliorca, nostra Baleari, conquistattas dell'nomi italiano grazia in ogni generosità di general Franco. Al suo onore, continuamo la nostra emissione spagnola. Un diario genovese publica el giorno de hoy una noticia espeziale: la degli fusillamiento, in Barcelona é in plena Piazza de Catalogna, de novo ciento burgesi. Criminale! La Italia condemna simile sistema che finirà con los patroni. Güerra nel assassino!»

Ens marejàvem! Escoltem els nazis. També parlen del mateix:

«A la strässe Cataluño, de Barcelona, von rojos vianen von cometer unasesinatocolectivo. Han sida fusilado mil doscientas burgueses catalanos, auf gran asistencia von público. Der criminales han dado vuelto al strässe con orejas de burgueses, auf acordes von "Himno de Riegos Segadores"».

Ràdio Club de Portugal també en parla! Escoltem-los:

«Do locutor do grande Emisora do Radio Club de Portugao sienta horrible emoção en donar cuencha do notable crimen cometido en dos personas do dos mil burgheses de Catalàunia. Plena Praça Maior, toçáo dos Ramblas é dos Paseos do Grecia, dos mil amos de botighas barcelonesaós han sido fuçilados. En vastas tribunhas colocadoás expofesao, si an instaladho los vermelhos, avidos do sangue. Con scopetas, fusilhas-mitralladoras é pistolhas, han estao decapitados. La sangre, precipitadha en torrenthes, a teñudo de vermelho el mar Mediterraneo. Mas de quatrocentos mil

peus de persona han estado presenciando dos exheçionãos»

Quin orror! Escoltem una:

«Aquí, ché, es una Republicita del Sur de America. Captamos una comunicaci6n del campo infidante. Es de aúpa, no más! Y la cantamos con el coras6n saltante. Vaya con los encarnás, ché! Resulta, amigasas escuchas, que en la

plasueta de Catatataluña, de la villa de Barcelona, han peresido de muerte artificial varios—qué varios, guau!—patronos mercantes. Tres mil, no más! Dispararon los rojos, con punteria sertera. Esta es la noticia finalista de las actividades rojiles. Ohé!»

Que descansau de gust, camarades!

G L O S S A R I

N E G O C I R O D Ó

Un dels reaonaments que addueixen els partidaris de les ordes religioses és el caire filantròpic de moltes coses que aquelles duen a cap. En opinió dels que així pensen, el sacrifici que s'imposen els frares o monges que s'ocupen de servir al proïsme estriba en què aquells fan el que fan desinteressadament, allò que se'n diu per l'amor de Déu.

Parlem-ne. No serem nosaltres els qui neguem el mèrit que comporta eixugar les llagues d'un leprós o atendre més o menys sollicitament les necessitats dels infants o dels vells desvalguts. Això és molt més lloable—sempre que es faci bé, que rarament es fa—que recloure's en la flonjor regalada d'un convent de quota o en l'estèril ascetisme d'una Cartuja o una Trapa. El que no acabem de pair és l'afirmació de què aquestes coses es facin desinteressadament. I provarem d'explicar-nos.

Si el que profesa en una orde qualsevulla creu de debò allò que predica, abriga el convenciment que en fer-ho guanya el cel, o, pel cap baix, s'hi afina. I si la comissió de mantes obres meritòries comporta per al profés una mena ultraterral, o sigui la glòria eterna, no hi haurà ningú ca-

paç de demostrar que no sigui un excellent negoci obtenir un benestar inefable, que no s'acabarà mai més, a canvi d'una existència torturada de quaranta ni que siguin vuitanta anys. L'eternitat és quelcom que cal mesurar amb xifres astronòmiques que la compensació seguirà l'obra acomplida. Es això, en rigor, desinterès?... Farien el mateix aquests religiosos, si creguessin que la recompensa del llur esforç no havia d'ésser altre que la putrefacció dins del sepulcre, sense cap supervivència celestial?

I puntualitzem que estem referint-nos als convençuts. Als que creuen el que diuen. Dels negocis que fan els altres religiosos, que no creuen en res, en parlarem un altre dia.

Sense discutir el dret de tot-hom a creure allò que li plagui, entenem nosaltres que el laic, escèptic o descregut materialista, que no admet el més enllà, palesa major desinterès quan esmerça una hora a profit d'altri que l'home o dona que hi consagra una vida relativament efímera, per tal de copsar-ne una altra d'immortal.

'' AVUI COM AHIR ''

(NINOTS PUBLICATS A «L'ESQUELLA» DURANT LA GRAN GUERRA)

Davant Verdun.

—He de fer avinent a la Vostre Altesa que les dones i criatures han evacuat el poble.

—Ah, si? Doncs així, que pari el bombardeig!

(per Ribas)

Enlloc de dir «davant Verdun» podria dir «davant Madrid». És igual. La psicologia imperialista dels militars del Kaiser, és la mateixa que inspira els mercenaris teutons d'Hitler.

Potser quan no quedin a Madrid ni dones ni criatures, les hordes nazis cessaran en el seu criminal bombardeig. Exactament com a Verdun.

El rus i el germanòfil

—El tenia dintre de casa, però mireu... Ja l'he caçat!

(per Picarol)

També ara, com fa vint anys, a Rússia els agents de la Gestapo, caterva d'agents de l'espionatge nazi, han conspirat contra el gran poble del proletariat. I també ara, com fa vint anys, els enemics de la U.R.S.S. han estat caçats infraganti. Són els Piatakov, els Radek i els provocadors a sou del feixisme internacional que ara té una derivació més específica: el trotskisme.

Davant Verdun.

—No sé si els ulls se m'entelen o què, que cada dia el veig més lluny.

(per Picarol)

Aquest cap alemany que, tot astorat, reconeix el fracàs de l'ofensiva germànica contra Verdun, és el mateix que des de Villaverde o El Plantio, davant l'empenta del gloriós exercit del poble, s'haurà lliurat a semblants consideracions pessimistes.

No; no se li entelen els ulls. És una realitat que cada dia veu més llunyà l'heroic poble de Madrid. Més llunyà per les aspiracions colonitzadores d'Alemanya, més llunyà d'ésser embrutat per la bèstia feixista, més llunyà que mai a ésser sotmès a la brutalitat imperialista.

Madrid avui, com Verdun fa vint anys, ha donat la resposta adequada als que, contra tota llei humana, volen imposar l'esclavitud als únics que tenen el dret d'existir: els treballadors.

ALMOND

«Viva España!... Que vivan los valientes... Que vienen a ayudarnos...»

(per Picarol)

Aquesta desfilada avui té una punyent actualitat. Mostra la joia del carlisme, del clericalisme i de tot el representatiu de l'Espanya negra. Són els germanòfils d'aleshores, els imperialistes de sempre. Avui com ahir, les desfilades nazis

pels carrers de Sevilla, Badajoz, Salamanca i Burgos, també desvetllen l'entusiasme dels requetés, dels falangistes i dels militars sense escrúpols que han ofert Espanya com a colònia dels feixismes d'Itàlia i d'Alemanya.

Aquest número ha estat visat per la censura

Notes del camp facciós

GIL, EL FUGITIU GIL

El Partit de «Acción Popular» ha passat a la reserva.

Des de Lisboa el «Jefazo» ha enviat una lletra al seu delegat a Valladolid en aquest sentit.

Es molt significativa la situació de Gil Robles des de que va iniciar-se el moviment.

El seu ben acreditat oportunisme s'ha posat de relleu una vegada més.

Primer se'n va anar cap a França. De França a Portugal i d'aquest país uns militars se l'emportaren, gairebé per força, a Salamanca, on va declarar públicament allò de «ací hi ha Espanya i on està Espanya estic jo». El que no va dir és com l'havien «persuadit» que vingué.

Mares eixorques

Són dones com les altres, amb sexe i [amb ovaris] on duen de la vida la ubèrrima llavor Però elles en reneguen i amb gestos arbitraris declinen de la dona, la màxima funció.

No volen ésser mares!... En pràctiques [absurdes,] malmen les llurs engranyes; estúpid ce- [libat.] Damunt la pell, que és fina, porten ca- [mises burdes] i es fan xollar la tofa, que dur-la és un [pecat!...]

No volen ésser belles! No volen ésser [dones!] Esclaves de lleis dures que ho tergiver- [sen tot,] només si els va la vida vesteixen de per- [sones,] i volen amagar-nos el que amagar no [és pot.]

Són de carn tanmateix i propenses als [vicis.] Quan són bones femelles no els hi man- [ca un cafè...] Les velles i les lletges es valen de cilicis, que els hi burxen el sexe i les exciten [més...]

Mireu si és paradoxa que aquestes fem- [bres rares] que mai no han tingut home ni volen [tenir fills,] la gent que hi té que veure les anomeni [«mares»,] quan defugen d'ésser-ne els dolors i els [perills!...]

A la primera oportunitat va fugir veient l'hostilitat que per ell sentien els feixistes.

I ara el pobre home en pla de concessions i des de Lisboa recomana la dissolució del seu Partit. Però això sí, sempre des de ben lluny d'«on és Espanya» que ell no hi és. El Gil sempre donant la seva part posterior. «Por si las moscas», que diria un Goicoechea qualsevol.

El «charlista» se'n va

Quan el feixisme va anunciar al món la imminent presa de Madrid, García Sanchiz (a) «El charlista» a cuita corrents va venir a Espanya. Res, calia situar-se al costat de la «civilització i la cultura». Ell venia a fer de «trovador» del feix però va «trobar» que allò de Madrid era

una fantasia. Va haver de conformar-se amb Toledo i des de la Ràdio de la ciutat del Teix va enviar onades de lirisme a l'Espanya negra.

Les coses van cada vegada pitjor pels facciosos—«el charlista» ho ha comprès així—i ja ha començat a donar una «tournée» de comiat. La seva darrera «charla» ha estat a S. Sebastià i, entre altres lirismes, ha dit allò de travessar els Oceans per assabentar a la mare Amèrica de l'heroisme dels bons espanyols.

Però ai!, que els «bons espanyols» han sortit molt defraudats; han comprès que allò d'assabentar a la mare Amèrica tenia només una raó eloqüent: travessar els Oceans. Total: que el «lloro charlista» vol climes més benignes.

No profaneu el mot de «Mare». L'eixor- [quesa] de la monja no és digna d'anomenar-se [així.]

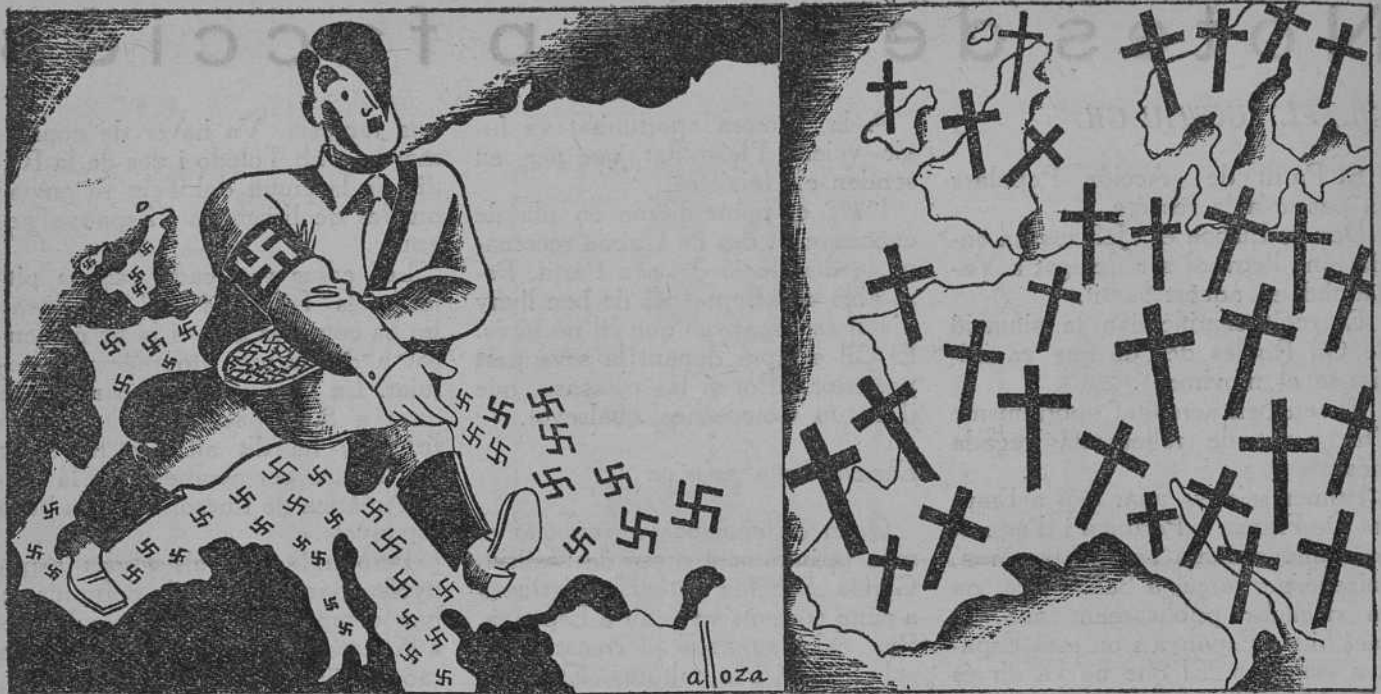
Mare, ho és la que estima, la que copula [i besa,] i té el ventre prolífic i sap el que és [parir.]

TÍSNER

LA BATALLA DE L'OU I LA SETMANA DE LA DONA

—No t'hi encaparris, nen; aquestes no són coses de criatures!

El sembrador d'Europa

La collita

Esquellots

Von Ribbentrop, la sucursal d'Hitler a Londres, ha saludat el rei d'Anglaterra a la manera feixista.

Als cercles oficials es diu que Von Ribbentrop ha estirat més el braç que la mànega.

★

Dissabte que ve a la Plaça d'Espanya seran afusellats, a la vista del públic, dos mil sis-cents burgesos.

El dol es dona per acomiadat.

★

Sembla que a València volen que el POUM *trotsky* el dos.

★

«Gil Robles abandona la política».

I ara! Vol fer el favor!

★

La «Junta de Burgos» no és tal Junta.

Ni és a Burgos.

És allò de la carn amb patates sense patates.

I sense carn!

★

En cinc dies, el POUM ha tingut cinquanta altes.

De baixes, no en té tantes.

★

Trobem pel carrer el pintor H... un dels homes més pintorescos i demanegats que mai hi hagi hagut.

—I doncs, com us prova?

—Malament. Em desespera no poder anar a missa.

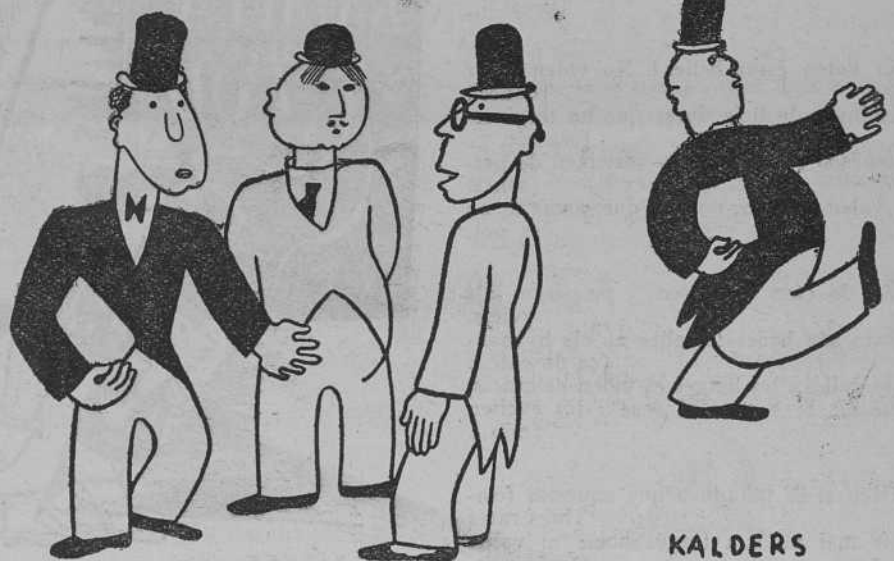
—Però vós sós missaire!...

—No. Mai no hi havia anat. Però m'empipa no poguer dir que no hi vaig perquè no em dona la gana.

★

—On aneu tan cremat?—fa un al poeta Perarnau que passa com una daina en aquests dies que els queviures escassegen.

—Vaig a dinar. És a dir, dinar, dinar... No sé si acabarà amb una falsa alarma o amb un simulacre.

KALDERS

(La premsa feixista ha donat la notícia d'uns aldarulls a Moscou.)

—I aquest malestar anti-soviètic, a quines localitats ha pres més increment?
—A Berlín i a Roma.

ABR·Y·TAP

ABRE CON FACILIDAD Y CIERRA HERMETICAMENTE TODA BOTELLA CON TAPÓN METÁLICO
PIDALO EN TODAS PARTES

Preço detall 95 cts.

Apartado 886 Barcelona

Productos Iris - Eléctrica Farré

Fábrica de pinturas,

Materials elèctrics i

Verniços i Esmalts

Instal·lacions elèctriques

Corts, 533 - BARCELONA - Tel. 30204

Frontó Txiki - Alai

PLAÇA BONSUCCES, 1

GRANS PARTITS A RAQUETA
PER LES MILLORS JUGADORES
DE LA ESPECIALITAT

FRONTÓ NOVETATS

TOTS ELS DIES GRANDIOSOS PARTITS TARDA I NIT

ELS MILLORS PILOTARIS

ESPECIALITATS : PUNTA I PALA

DETALLS PER PROGRAMES

**La
Cuina a Gas
indispensable
a tota
Casa Moderna**

EXPOSICIÓ I VENDA:

APLICACIONES AL GAS

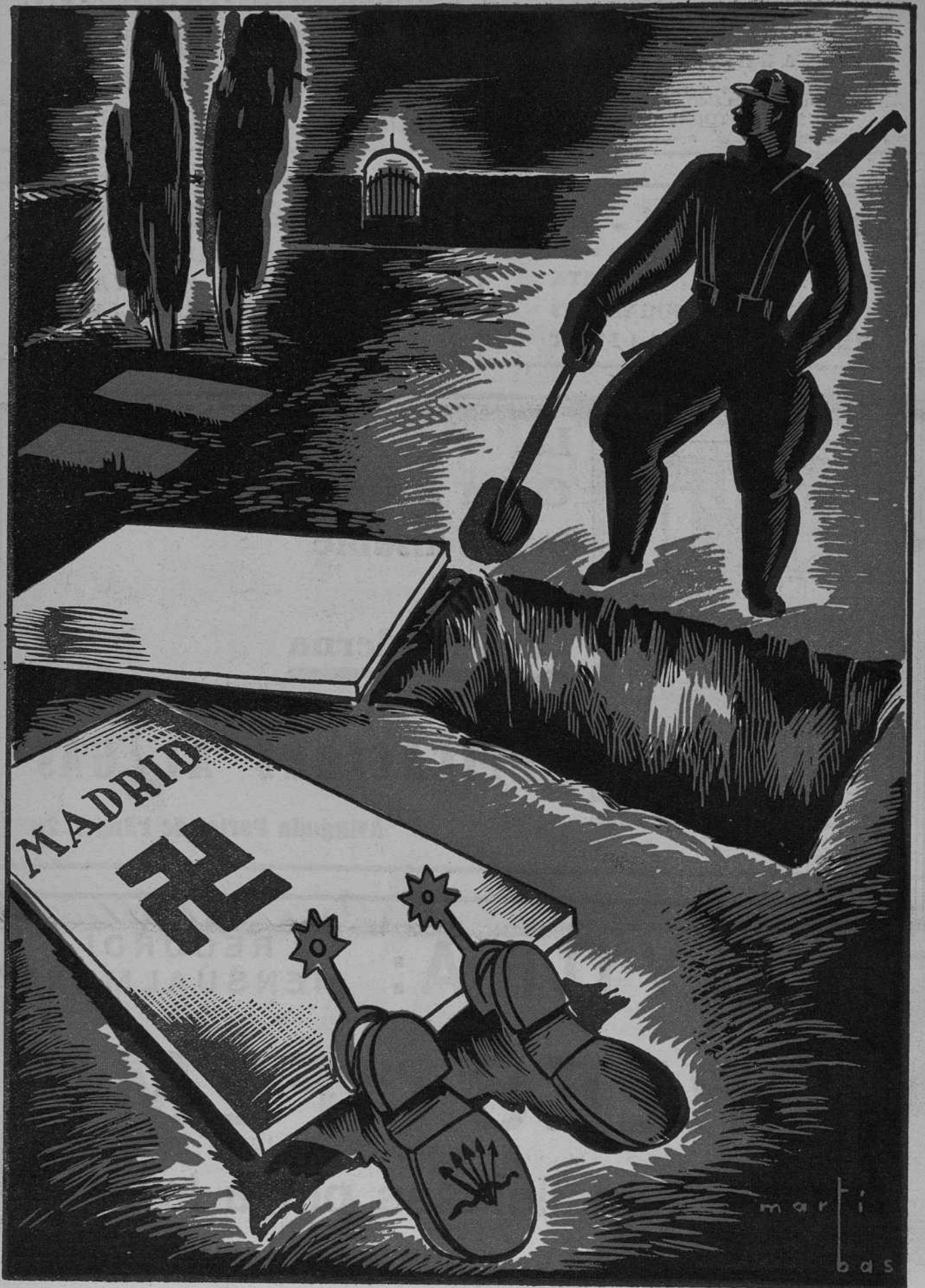
Avinguda Portal de l'Àngel, 20

SENYORA: RECORDI MENSUALMENT

PERLES "FEMI"

Sempre beneficioses per a la salut

DE VENDA A LES FARMACIES

Ja hem omplert la primera tomba.
La segona l'omplirà de feixistes l'Exèrcit Popular.